

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Tatarczyk

Sędzia SO Danuta Morys - Woźniak

Sędzia SO Andrzej Dyrda (spr.)

Protokolant Justyna Chojecka

po rozpoznaniu w dniu 10 września 2014 r. w Gliwicach na rozprawie

sprawy z powództwa B. W., K. W., J. W. (1)

i A. W.

przeciwko J. W. (2)

o podwyższenie alimentów

oraz z powództwa M. W. (1)

przeciwko J. W. (2)

o alimenty

na skutek apelacji powodów i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 20 grudnia 2013 r., sygn. akt V RC 39/13

I. z apelacji powodów:

1) **oddala apelację;**

2) **nie obciąża powodów kosztami postępowania odwoławczego;**

II. z apelacji pozwanego:

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Andrzej Dyrda SSO Tomasz Tatarczyk SSO Danuta Morys-Woźniak

UZASADNIENIE

K. W. działając imieniem małoletniej M. W. (1) domagała się od pozwanego J. W. (2) zasądzenia alimentów w kwocie po 700 zł miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami poczynając od stycznia 2013 roku oraz podwyższenia alimentów

na syna B. W. z kwoty po 300 zł na 900 zł miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami poczynając od stycznia 2013 roku oraz na rzecz małoletnich A. W. i J. W. (1) z kwoty po 300 zł miesięcznie do kwoty po 800 zł miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami poczynając od stycznia 2013 roku. Nadto wniosła o podwyższenie alimentów na swoją rzecz z kwoty 350 zł do kwoty po 1000 zł miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami poczynając od stycznia 2013 roku.

W uzasadnieniu podała, że z pozwanym żyje w jednym domu lecz zajmują inne piętra. Pozwany przestał dopuszczać ją do spraw majątkowych, oszczędności, podejmując szereg wydatków na własne potrzeby, pozostawiając ją i małoletnie dzieci bez środków do życia. Opieka nad małoletnimi spoczywa na powódce. Powódka nie pracuje, pozwany natomiast utrzymuje się z emerytury w wysokości ok. 2000 zł oraz prowadzi działalność gospodarczą w postaci warsztatu samochodowego, sklepu z częściami samochodowymi oraz komisju samochodowego.

Pozwany wniósł o oddalenie powództw. Podał, że przekazuje miesięcznie na konto K. W. kwotę po 1500 zł oraz ponosi koszty związane z utrzymaniem domu. Wskazał, że utrzymuje się z emerytury oraz wykonuje drobne usługi motoryzacyjne w garażu. Posiada dwa samochody F. (...) z 2003 roku, który eksploatowany jest powódką oraz F. (...) z 1997 roku użytkowany przez pozwanego. Nadto obciąża go kredyt zaciągnięty na zakup domu w górach.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 20 grudnia 2013r. zasądził od pozwanego J. W. (2) na rzecz powoda B. W. alimenty w kwocie po 500 złotych miesięcznie, płatne do dnia 10 każdego miesiąca, poczynając od dnia 17 stycznia 2013 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 11 lipca 1996 roku w sprawie IV RC 342/96; zasądził od pozwanego J. W. (2) na rzecz małoletnich powodów A. i J. W. (1) alimenty w kwocie po 500 złotych miesięcznie na rzecz każdego z uprawnionych, łącznie alimenty w kwocie po 1.000 złotych, płatne do dnia 10 .każdego miesiąca do rąk matki małoletnich powodów K. W., poczynając od dnia 17 stycznia 2013 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 5 sierpnia 2005 roku w sprawie IV RC 333/05; zasądził od pozwanego J. W. (2) na rzecz powódki K. W. alimenty w kwocie po 500 złotych miesięcznie, płatne do dnia 10 .każdego miesiąca, poczynając od dnia 17 stycznia 2013 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat w miejsce alimentów ustalonych w ugodzie zawartej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach z dnia 9 listopada 2011 roku w sprawie V RC 520/11; zasądził od pozwanego J. W. (2) na rzecz małoletniej powódki M. W. (1) alimenty w kwocie po 400 złotych miesięcznie, płatne do dnia 10 .każdego miesiąca do rąk matki małoletniej powódki K. W., poczynając od dnia 17 stycznia 2013 roku, z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat oraz oddalił powództwa w pozostałej części. Nadto nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 696 złotych tytułem kosztów sądowych oraz zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwotę po 600 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że powódka K. W. i J. W. (2) są małżeństwem od 29 października 2005 roku.

Z ich związku pochodzi B. W. ur. (...), A. W. ur. (...), J. W. (1) ur. (...) i M. W. (1) ur. (...).

Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 11 lipca 1996 roku zasądzono od pozwanego na rzecz małoletniego B. W. alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie. Pozwany zatrudniony był wówczas jako żołnierz zawodowy z wynagrodzeniem brutto 1294,72 zł. K. W. zarejestrowana była jako osoba bezrobotna i otrzymywała zasiłek w kwocie 260 zł brutto.

Wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 5 sierpnia 2005 roku zasądzono od pozwanego na rzecz małoletnich A. W. i J. W. (1) alimenty w kwocie po 300 zł miesięcznie.

Na podstawie ugody zawartej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach z dnia 9 listopada 2011 roku pozwany zobowiązał się łożyć na rzecz powódki K. W. alimenty w kwocie po 350 zł miesięcznie. Powódka wówczas nie pracowała, zajmowała się dziećmi. Strony wynajmowały dom połączony z warsztatem, których koszty utrzymania ponosił pozwany. Pozwany

splacał także ratę kredytu za dom w wysokości ok. 600 zł. Pobierał emeryturę w wysokości 1780 zł netto oraz prowadził działalność gospodarczą w zakresie mechaniki pojazdowej.

Obecnie powodowie i pozwany nadal zamieszkują w wynajmowanym domu. K. W. wraz z dziećmi zamieszkuje na piętrze, a pozwany zajmuje parter budynku. Miesięczne koszty utrzymania domu w postaci czynszu za wynajem w wysokości 500 zł, opłaty za wodę 100 zł, za prąd w kwocie 900 zł ponosi pozwany. Wydatki te wlicza w koszty prowadzonej działalności. Pozwany przekazał żonie miesięcznie w styczniu 2013 roku, sierpniu 2013 roku i wrześniu 2013 roku kwoty po 1500 zł, a w pozostałych miesiącach kwoty po 2000 zł. Powódka i pozwany są właścicielami domu w L. zakupionego około 5 lat za środki pochodzące z kredytu zaciągniętego na okres 16 lat. Raty kredytu w kwocie po około 560 zł płaci pozwany. Powódka od 2008 roku nie posiada wiedzy jakie dochody uzyskuje pozwany z prowadzonej działalności.

Powódka K. W. ma 43 lata z zawodu jest gastronomem. Nie pracuje od ponad 10 lat. W tym okresie powódka zajmowała się dziećmi, pomagała pozwanemu przy zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej. Ukończyła kurs kosmetyczki, kursy księgowość. Od 30 listopada 2010 roku nie figuruje w ewidencji osób bezrobotnych. Od dwóch lat zajmuje się wychowaniem najmłodszej córki M. W. (1). Małoletnia nie uczęszcza do żłobka jest wpisana na listę rezerwową na 20 miejsc. K. W. podejmuje prace dorywcze w kosmetyce, przy sprzątanii, pilnując dzieci, z czego miesięcznie otrzymuje kwotę ok. 300-400 zł. W czasie, gdy wykonuje prace dorywcze małoletnia pozostaje pod jej opieką. Powódka ponosi miesięczne opłaty za telewizję 50 zł, ratę za lodówkę 80 zł, ratę za laptopa 110 zł dla dzieci, telefon 70 zł. Ponosi koszty utrzymania domu w L. obejmujące prąd, wywóz nieczystości, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie w łącznej kwocie ok. 60 zł. Powódka korzysta z samochodu F. (...). Miesięcznie na zakup paliwa przeznacza kwotę 200 zł, na ubezpieczenie kwotę 400 zł na rok, na koszty naprawy około 350 zł na rok.

K. W. na swoje wyżywienie przeznacza ok. 200-300 zł. Otrzymuje zapomogę ze Stowarzyszenia (...) w postaci makaronu, kasz, mąki co dwa trzy miesiące. Nadto otrzymuje od znajomego produkty żywnościowe wycofane ze sprzedaży tzw. odpisy, które przegląda i wykorzystuje. Powódka na środki czystości przeznacza miesięcznie ok. 50 zł. Jest po operacji żylaków. W związku z tym przyjmuje leki za kwotę ok. 30-40 zł miesięcznie.

Obecnie B. W. ma 18 lat i jest uczniem klasy maturalnej liceum ogólnokształcącego. Powód nie ma opóźnień w realizacji obowiązku szkolnego. Na podręczniki szkolne wydał kwotę 300-400 zł, na przybory szkolne przeznaczył kwotę 50 zł. Na środki czystości wydaje około 100 zł, na bilet miesięczny kwotę około 50 zł. Powód stara się podejmować prace dorywcze przy pracach budowlanych i dorabia ok. 50-100 zł miesięcznie. W okresie wakacji w 2013 roku B. W. pracował na umowę zlecenie przy demontażu elektroprzętu i otrzymał kwotę 1200 zł. W czerwcu 2013 roku powód otrzymał od pozwanego samochód marki Ł. N., który w dniu 17 października 2013 roku sprzedał za kwotę 3900 zł, a następnie nabył za tę kwotę samochód marki O.. Pozwany przekazał powodowi kwotę 1000-1100 zł na kurs prawa jazdy. Pozwany pokrywa koszty utrzymania telefonu powoda w kwocie po 30-40 zł miesięcznie, które wlicza w koszty prowadzonej działalności.

Małoletnia A. W. ma 15 lat. Uczęszcza do trzeciej klasy gimnazjum. Wyprawka szkolna kosztowała ok. 500 zł. Na wyżywienie dla małoletniej K. W. przeznacza kwotę 200-300 zł. Na odzież około 100 zł, na środki czystości 70-80 zł, na bilet miesięczny 50 zł. Małoletnia jest zdrowa. Pozwany pokrywa koszty utrzymania telefonu córki w kwocie po 30-40 zł miesięcznie, które wlicza w koszty prowadzonej działalności.

Małoletni J. W. (1) ma 11 lat. Chodzi do V klasy szkoły podstawowej. Wyprawka i podręczniki kosztowały 500 zł. Na wyżywienie matka małoletniego przeznacza kwotę 200-300 zł. Na odzież 100 zł, na środki higieniczne ok. 100 zł. Małoletni jest pod stałą opieką ortodonta. Chodzi na wizyty co miesiąc lub co dwa miesiące. Wizyta kosztuje 50-70 zł. Na bilet miesięczny wydaje kwotę 50 zł.

Małoletnia M. W. (1) ma 2 lata. K. W. na wyżywienie dla małoletniej wydaje łącznie około 250 zł, na pieluchy 100 zł. Koszt zakupu odzieży dla małoletniej matka małoletniej określiła na kwotę 100 zł.

Trójka starszych dzieci korzysta z obiadów szkolnych opłacanych przez (...). Pozwany poza przekazywaną powódce kwotą pieniędzy nie angażuje się w wychowanie małoletnich. W styczniu 2013 roku przekazał B. i A. W. kwoty po 50 zł. W marcu 2013 roku przekazał na rzecz A. kwotę 200 zł.

Pozwany J. W. (2) od 2000 zł pobiera świadczenie emerytalne, które aktualnie wynosi 2300 zł. Od lat dziewięćdziesiątych prowadzi działalność gospodarczą w zakresie mechaniki pojazdowej, sprzedaży samochodów. W roku podatkowym 2009 przychód pozwanego i K. W. rozliczających się łącznie wynosił 102.034,41 zł, a w 2010 roku wyniósł 113,053,16 zł. W zeznaniu podatkowych za 2012 roku pozwany wykazał dochody z działalności gospodarczej w kwocie 1.998,50 zł oraz dochody z emerytury w kwocie 30.252,80 zł. W okresie od listopada 2012 roku do kwietnia 2013 roku pozwany wykazywał przychód 105.420,60 zł oraz dochód -7.594,34 zł.

Pozwany w ramach prowadzonej działalności w latach 2007-2013 nabywał samochody, które remontował, a następnie sprzedawał (faktury, k.103-123). Pozwany w 2012 roku i 2013 roku sprzedał samochody o numerach rej. (...) za kwotę 6500 zł, (...) za kwotę 13.700 zł, (...) za kwotę 12.000 zł, za łączną kwotę 32.200 zł, przy czym koszt zakupu tych pojazdów wyniósł 16500 zł.

Saldo na rachunku bankowym pozwanego w (...) Banku (...) na dzień 4 czerwca 2013 roku wynosiło 16.841,39 zł.

W październiku 2013 roku J. W. (2) zawiesił na okres dwóch lat prowadzoną działalność gospodarczą. Obecnie działalność tą prowadzi syn pozwanego M. W. (2) zamieszkujący na stałe w Wielkiej Brytanii, a pozwany jest jego pełnomocnikiem. Pozwany na uzasadnienie swej decyzji podał, że zaczął się leczyć psychiatrycznie z powodu sytuacji jaką wytworzyła powódka. Od czerwca 2013 roku przyjmuje leki, po zażyciu których nie jest w stanie się skupić, prowadzić samochodu. Podał, że przed zawieszeniem działalności posiadał straty, gdyż dużo inwestował z oszczędności w tym z uzyskanej odprawy w wysokości 490.000 zł. Pozwany w 2013 roku czynił nakłady na zakup sprzętu do warsztatu, pomoc drogową, podnośnik. Pozwany przyznał, że nie wykazywał „masy faktur,” ponieważ nie mógł przekroczyć dochodu 4000zł miesięcznie, by nie utracić emerytury.

Pozwany obecnie posiada 6 samochodów o wartości ok. 8000 zł przeznaczonych do sprzedaży. W październiku 2013 roku sprzedał F. (...) z 1997 roku za 2000 zł oraz samochód marki J. za kwotę 4000 zł. Pozwany ponosi koszty wywozu nieczystości 40 zł, internetu 50zł. Na wyżywienie wydaje ok. 18 zł dziennie, na środki czystości 25 zł miesięcznie.

Pozwany w 2011 roku urządził sobie w domu siłownię. Zajmuje się zbieraniem zbroi i broni. W okresie od sierpnia 2011 roku do grudnia 2012 roku oraz w kwietniu 2013 roku na ten cel przeznaczył łączną kwotę 2267.15 zł. Pozwany wspomaga finansowo córkę A. z pierwszego małżeństwa oraz odwiedza syna M. W. (2) w Anglii.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż podwyższenie obowiązku alimentacyjnego, zależy od spełnienia przesłanek określonych w art. 138 k.r.o. Sąd wskazał, że przez zmianę stosunków rozumie się istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania, a zakres tego obowiązku, zgodnie z art. 135 § 1 i 2 kro, zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Sąd wskazał, że od daty ustalenia ostatnich alimentów wobec B. W. upłynął okres 17 lat, natomiast od daty ustalenia alimentów wobec A. i J. W. (1) upłynęło 8 lat. Sąd uznał, że nie są w stanie utrzymać się samodzielnie, przez co ich rodzice nadal obowiązani są do jej alimentacji. Sąd wskazał, że rodzice powodów mimo że są małżeństwem prowadzą oddzielne gospodarstwa i ich poziom życia jest różny. Dokonując analizy sytuacji finansowej każdego z rodziców, oraz koszty utrzymania każdego z powodów, Sąd uznał, że potrzeby powodów B. W., A. W. i J. W. (1) wymagające zasądzenia na ich rzecz alimentów w kwocie po 500 zł, która to kwota odpowiada możliwościom zarobkowym pozwanego. Oceniając możliwości zarobkowe pozwanego, sąd wziął pod uwagę te możliwości, jakie uzyskiwałby przy pełnym wykorzystaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody. Mając to na względzie, Sąd wskazał, że jednym ze źródeł utrzymania pozwanego jest jego emerytura w kwocie 2300 zł.

Drugie źródło dochodu stanowi działalność gospodarcza, która jak utrzymywał pozwany nie przynosi zysków, przy czym Sąd uznał, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika jednoznacznie, że działania pozwanego w tym przedmiocie były przemyślane i ukierunkowane na pomniejszenie dochodu, dlatego też możliwości zarobkowe pozwanego jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą należy oceniać poprzez wykazywany przez niego przychód, który jest składnikiem świadczącym o kondycji przedsiębiorcy. Sąd wskazał, że z przedłożonego przez pozwanego zaświadczenia, wynika, że jego przychód za okres od listopada 2012 roku do kwietnia 2013 roku wyniósł 105.420,60 zł. W koszty prowadzonej działalności pozwany wliczał koszty utrzymania warsztatu, domu wraz z mediami oraz koszty utrzymania telefonów małoletnich B. i A. W.. Pozwany zakupywał samochody przeznaczone na sprzedaż, sprzęt do warsztatu i prowadził tzw. kreatywną księgowość mającą na celu generowanie kosztów, doprowadzając tym samym do oficjalnych strat. Zmiana polegająca na zawieszeniu przez pozwanego działalności gospodarczej mającą na celu ograniczenie swych źródeł dochodu oraz zmieniająca sposób ponoszenia kosztów utrzymania domu nie może zostać więc uwzględniona przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Sąd uznał, że nie do pogodzenia z zasadami współżycia społecznego byłoby również przyjęcie, iż pozwany który jak twierdzi nie uzyskuje zysku, ponosi wydatki zbędne i urządza sobie siłownię, kolekcjonuje broje, broń. Analiza zachowania pozwanego pod tym względem skłoniła Sąd Rejonowy do zajęcia stanowiska, iż jego możliwości zarobkowe są wyższe niż podawane przez niego i określone są miarą jego przychodu.

Nadto Sąd wskazał, że pozwany zobowiązany jest także do alimentacji powódki K. W. na podstawie art. 27 kro, zgodnie z którym oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swoich możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązкови może polegać w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.

Sąd stwierdził, od daty ustalenia alimentów na rzecz powódki K. W. upłynął okres dwóch lat. Powódka nadal nie pracuje, co wynika z faktu sprawowania opieki nad małoletnią córką, która z powodu braku liczby miejsc nie uczęszcza do żłobka. Okoliczność ta w sposób uzasadniony ogranicza możliwości zarobkowe powódki, które Sąd Rejonowy ustalił na kwotę około 300-400 zł miesięcznie. Dokonując przy tym szczegółowej analizy kosztów utrzymania powódki i sytuacji majątkowej powódki Sąd zasądził od pozwanego na podstawie art. 27 kro w zw. z art. 138 kro, alimenty w kwocie 500 zł w miejsce dotychczasowych alimentów w wysokości po 350 zł miesięcznie, która to kwota jest adekwatna do możliwości zarobkowych pozwanego.

Nadto Sąd zobowiązał pozwanego, w oparciu o art. 133 § 1 kro do alimentacji małoletniej M. W. (1) w kwocie po 400 zł mając na uwadze fakt, że pozwany nie czyni osobistych starań w jej wychowanie, a ciężar ten w całości spoczywa na K. W.. Kwota zasądzonych alimentów jest adekwatna do możliwości zarobkowych pozwanego określonych w sposób opisany powyżej.

Ustalając wysokość alimentów na rzecz każdego z powodów Sąd uwzględnił ponoszenie przez pozwanego kosztów osobistego utrzymania, które określił na kwotę 655 zł miesięczne oraz spłatę kredytu w kwocie 560 zł zaciągniętego na zakup domu w L.. Sąd przyjął, iż możliwości pozwanego pozwalają mu na regulowanie alimentów w kwotach po 500 zł na rzecz B., A., J. i K. W. oraz w kwocie po 400 zł na rzecz M. W. (1), zwłaszcza, że pozwany w toku postępowania uzyskał dochody ze sprzedaży dwóch samochodów marki f. (...) i J. w łącznej kwocie 6.000 zł oraz dysponuje zakupionymi pojazdami o wartości 8.000 zł. Działania pozwanego tj. zawieszenie działalności gospodarczej, czy sprzedaż samochodów, gdyż jak to określił strona przeciwna wniosła o podwyższenie alimentów, wynikają z przyjętej taktyki procesowej, która miała doprowadzić do uznania, iż nie dysponuje on wolnymi środkami pieniężnymi na zaspokojenie potrzeb powodów.

Powództwa o podwyższenie alimentów oraz o alimenty Sąd oddalił ponad zasądzone kwoty jako nadmiernie wygórowane i niewykazane. Alimenty podwyższono i zasądzono od daty wniesienia pozwu uznając, że wzrost kosztów utrzymania powodów domagających się ich podwyższenia oraz koszty utrzymania małoletniej M. W. (1) istniały w chwili wytoczenia powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., a rygor natychmiastowej wykonalności nadał wyrokowi na podstawie art. 333 § 1 k.p.c.

Apelację od tego orzeczenia wniosły obie strony.

Powodowie zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo, zarzucając, że rozstrzygnięcie to jest sprzeczne z art. 135 k.r.o., gdyż Sąd Rejonowy przyjął za potrzeby usprawiedliwione jedynie dotyczące podstawowych potrzeb życiowych.

Na tych podstawach wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie alimentów zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwany, apelacją zaskarżył wyrok w części, tj. co do punktu 1-4 oraz 6 -8 zarzucając sprzeczność ustaleń stanu faktycznego z treścią zebranego materiału dowodowego polegającego na wyprowadzeniu przez Sąd logicznie błędnych wniosków z ustalonych przez siebie okoliczności sprawy w zakresie działalności gospodarczej prowadzonej przez pozwanego, a przede wszystkim poprzez uznanie przez Sąd, iż pozwany uzyskiwał dochód z prowadzonej działalności w wysokości odpowiadającej wykazywanym przychodom, pomimo udokumentowania, iż działalność gospodarcza pozwanego przynosiła straty; sprzeczność ustaleń stanu faktycznego z treścią zebranego materiału dowodowego polegającą na błędnym uznaniu przez Sąd, że działalność gospodarcza zawieszona przez pozwanego na chwilę obecną jest prowadzona przez syna pozwanego – M. W. (2), a pozwany jako pełnomocnik czerpie z niej zyski, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, iż numery identyfikacyjne określające działalność gospodarczą pozwanego i działalność gospodarczą syna pozwanego M. W. (2) nie są tożsame, a zatem nie mogą stanowić jednego podmiotu gospodarczego. Nadto zarzucił również naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, a zatem sprzeczną z zasadami doświadczenia życiowego i logicznym rozumowaniem, w zakresie, w jakim Sąd uznał, iż dochodem pozwanego z prowadzonej działalności gospodarczej jest kwota opisująca przychód pozwanego uzyskiwany w ramach tej działalności, art. 227 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie przez Sąd dowodów świadczących o stanie zdrowia pozwanego, a ponadto nieprzyjęcie przez Sąd dokumentów z których wynikało zadłużenie pozwanego. Zarzucił również naruszenie prawa materialnego, a to art. 27 k.r.o. poprzez nieuwzględnienie choroby pozwanego za czynnik niepozwalający mu w pełni wykorzystać swoich możliwości zarobkowych, a w szczególności brak uznania choroby pozwanego za uzasadnioną przesłankę do zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej, a jednocześnie pominięcie przez Sąd okoliczności, iż również na powódce K. W. ciąży obowiązek partycypowania w kosztach utrzymania rodziny, która nie wykonuje żadnej stałej pracy zarobkowej, pomimo możliwości, a także art. 138 k.r.o., poprzez niewykazanie jakimikolwiek dowodami przez stronę powodową, iż doszło do zmiany stosunków, która uzasadniałaby podwyższenie alimentów zasądzonych wyrokami sądowymi od pozwanego na rzecz powodów w okresie wcześniejszym.

Mając powyższe na uwadze, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w stosunku do powodów K. W., B. W., A. W., J. W. (1) oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniej powódki M. W. (1) alimentów w kwocie 250 zł miesięcznie, płatnych do dnia 10 – go każdego miesiąca, do rąk matki małoletniej powódki K. W. oraz zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów sądowych za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powodów przyjmując podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne.

W niniejszym postępowaniu powódowie dochodzili ustalenia bądź zmiany obowiązku alimentacyjnego na następujących podstawach prawnych: art. 138 k.r.o. w związku z art. 133 k.r.o. w stosunku do B. W., A. W. i J. W. (1); art. 133 k.r.o. w odniesieniu do M. W. (1) oraz art. 138 k.r.o. w związku z art. 27 k.r.o., w stosunku do K. W..

Stosownie do art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zasadność tego roszczenia jest uwzględniona przez zakres obowiązku alimentacyjnego, który stosownie do art. 135 k.r.o., uzależniony jest od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Przez zmianę stosunków określonych w art. 138 k.r.o. rozumie się „istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych” (Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, red. prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski, Wydawnictwo C.H. Beck, wydanie 3, s. 1134). Zmiana stosunków musi się odnosić do wszelkich zmian w statusie ekonomicznym skutkującym zmianą zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmiany zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Uwzględnienie roszczenia (obniżenie alimentów) wymaga zatem wykazania, że zmiana taka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku sądzającego świadczenie alimentacyjne, a więc po 28 października 2008r., kiedy to uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 20 sierpnia 2008r. w sprawie I RC 1056/07 ustalający zakres dotychczasowego obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w punkcie 4 uchwały z dnia 16 grudnia 1987 r. (III CZP 91/86) przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu - odpowiedni do jego wieku i uzdolnień - prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej niezależnie od tego, czy żyją z nimi wspólnie, czy też oddzielnie.

Obowiązek alimentacyjny, musi uwzględniać wynikający z art. 96 § 1 k.r.o. obowiązek rodziców troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień. Usprawiedliwione potrzeby dziecka winny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanych do jego utrzymania i całego szeregu okoliczności każdego konkretnego wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1969r., III CRN 350/69; uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/87), przy czym obowiązek dostarczania, w ramach obowiązku alimentacyjnego, środków utrzymania i wychowania przez rodziców na rzecz dziecka nie obejmuje świadczeń zwyczajowo przyjętych i życiowo celowych, ale niesłużących zaspokojeniu bieżących usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2008r., I OSK 1195/07).

Kryteria wskazane w art. 135 k.r.o., jak również obowiązków wskazanych w art. 96 § 1 k.r.o., winny być uwzględniane również przy ustalaniu „pierwszego” obowiązku alimentacyjnego na podstawie art. 133 k.r.o.

Zakres obowiązku alimentacyjnego z art. 27 k.r.o., uzależniony jest od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Do zaspokojenia potrzeb rodziny zobowiązani są oboje małżonkowie. Prawidłowe określenie zakresu obowiązku alimentacyjnego, wymaga zatem ustalenia usprawiedliwionych potrzeb powódki i dzieci stron, jak również jej możliwości zarobkowych, a następnie przyrównanie od odpowiednio ustalonych możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że w świetle aktualnego orzecznictwa, obowiązku tego (z art. 27 k.r.o.) nie uchyla ani ustanowienie rozdzielności majątkowej, ani też separacja faktyczna małżonków. Obowiązek ten wygasa dopiero z chwilą ustania małżeństwa (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2010r., III CZP 59/10).

Sąd Okręgowy wskazuje również, że w ramach tego obowiązku, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 16 grudnia 1987r., (III CZP 91/86), obowiązuje zasada równej stopy życiowej. Co prawda zasada równej stopy życiowej „nie oznacza, że podział dochodów małżonków między poszczególnych członków rodziny ma być w pełni proporcjonalny do ich liczby, gdyż powinien być on dokonany z uwzględnieniem usprawiedliwionych potrzeb każdego z członków rodziny.” (Komentarz do art. 27 k.r.o., teza 8 [w:] Sychowicz Marek, Ciepła Helena, Kalus Stanisława, Domińczyk Tadeusz, Piasecki Kazimierz (red.), Czech Bronisław Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz, Lex Polonica).

Niemniej jednak, zakres obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od podstawy prawnej, musi uwzględniać również zmianę możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, które wyznaczają górny pułap świadczeń alimentacyjnych, nawet gdyby nie zaspokajały one w pełni usprawiedliwionych potrzeb (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 1972 r., III CRN 470/71; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71). Zgodnie z uchwałą Pełnego Składu Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987r. (III CZP 91/86) przez ustawowe określenie „możliwości zarobkowe i majątkowe rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lecz te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki oraz stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych. Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W uzasadnionych przypadkach obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn nie zasługujących na usprawiedliwienie, np.: niewykonywanie przez obowiązanego wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, podjęcie zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin, bądź też praca dorywcza.

Nie można również pominąć, iż stosownie do art. 135 § 2 k.r.o. wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub o wychowanie uprawnionego; w takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Kryteria te zostały prawidłowo zanalizowane przez Sąd Rejonowy, a oddalenie dalej idącego żądania, wynikało z niewykorzystywania przez matkę powodów a także powódkę K. W. pełni swoich możliwości zarobkowych, która również winna się przyczyniać do utrzymania dzieci oraz założonej z pozwanym rodziny.

Ustalona przez Sąd Rejonowy kwota świadczenia alimentacyjnego również prawidłowo uwzględnia możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego.

Pozwany posiada stałe dochody w wysokości 2.300 zł. Niemniej jednak nie wyczerpują one jego możliwości zarobkowych. Zwrócić należy uwagę, że pozwany do 15 października 2013r. prowadził działalność gospodarczą, którą następnie zawiesił na okres dwóch lat. Niemniej jednak należy zwrócić uwagę, iż w dniu 16 października 2013r. działalność gospodarczą polegającego na sprzedaży samochodów prowadził syn pozwanego M. W. (2), a pozwany został jej pełnomocnikiem. Nadto, zeznania pozwanego złożone na rozprawie w dniu 13 grudnia 2013r., tłumaczą w sposób niejasny zarówno okoliczności związane z zawieszeniem tej działalności, jak również rozpoczęcie działalności gospodarczej przez syna pozwanego. Nie można również pominąć, że pozwany równocześnie wskazał na okoliczność dochowania przez niego konieczności nieprzekraczania dochodu w kwocie 4.000 zł.

Te wszystkie okoliczności nie dawały podstawy do uwzględnienia obniżenia możliwości zarobkowych pozwanego nie tylko ze względu na wątpliwości co do ich wiarygodności, tak szczegółowo wskazane przez Sąd Rejonowy, ale również ze względu na treść art. 136 k.r.o. Zgodnie z nim, jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Uznając zatem zaskarżone orzeczenie za prawidłowe, a apelacje obu stron za bezzasadne, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego, wobec zakwalifikowania pozwanego jako strony przegrywającej w całości i braku podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c., orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. przy uwzględnieniu 2 ust. 1 w związku z § 6 ust. 3, § 7 pkt 11 w związku z § 7 ust. 4 i § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz art. 13 w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Sąd Okręgowy uznał równocześnie za zasadne zastosowanie art. 102 k.p.c. i odstąpił od obciążenia powodów kosztami postępowania odwoławczego ze względu nie tylko na przedmiot postępowania, ale również sytuację majątkową powodów.

SSO Andrzej Dyrda SSO Tomasz Tatarczyk SSO Danuta Morys Woźniak